

Medyanın İdeolojik Şiddetinin Terör Haberlerine Yansımaları

By Fatma Çakmak

Medyanın İdeolojik Şiddetinin Terör Haberlerine Yansımaları¹

Fatma Çakmak²

Özet

Medya bugün tüm dünyada dördüncü güç olarak, olup bitenleri egemen güçlerin ideolojisi etrafında şekillendirerek kitlelerin tüketimine sunmaktadır. Bu çerçevede medyanın tarafsız olmasını beklemek mümkün değildir. Dolayısıyla medya, egemen ideolojilerin amaçlarına hizmet eden bir yapıda haber söylemi geliştirebileceği gibi, ana akımın dışında bir ideoloji benimseyerek bu doğrultuda haber üretiyor da olabilir. Daha da önemlisi medya haber vermenin ötesine geçerek gerçeği yeniden üretmektedir. 21. yüzyılda medyanın gücünü fark eden egemen güçler, yayın organlarını kısılcı altına almaya başlamıştır. Hangi durumda olursa olsun medya, toplumu oluşturan bireylere, olayları kendi istedikleri gibi göstermekte ve aynı yönde düşündürme yoluna gitmektedir.

Diğer taraftan, yaşadığımız postmodern dünyada şiddet ve terör artarak devam etmektedir. Medya şüphesiz tüm bu olumsuz gelişimin aktarıcısıdır. Yayın içeriklerini oluştururken, birtakım ideolojileri de aktaran medya, aynı olayı farklı şekillerde sunabilmektedir. Böylece kitleler medyanın ideolojik şiddetine maruz kalmakta ve sunulan içeriklere göre şekillenmektedir.

Bu doğrultuda medyanın, ideolojilerin yayılması noktasında nasıl bir role sahip olduğunu ortaya koymayı ve medyanın ideolojik şiddetinin, Türk ve Fransız basınında Ankara ve Paris terör saldırıları üzerinden haber söylemlerinde nasıl yer bulduğunu eleştirel söylem analiziyle tespit etmek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Medya, İdeoloji, Şiddet, Terör, Ankara Saldırısı, Paris Saldırısı, Türk Basını, Fransız Basını, Eleştirel Söylem Analizi.

Abstract

Today, media as a forth power, presents the goings-on which is all over the world, by forming around it's ideology, to crowd of people consumption. In this context, it's not possible to hope that media should be objective. Therefore; media can develop news discourse in a serving form to ideologies and administrative power and also, by adopting an ideology except for accustomed, media can be produce news in this direction. What is more to the point, media reproduces the truth by going beyond informing. In 21.century, dominant powers, which recognized the power of media, tries to take hold of the media. But media unconditionally shows the events to individual who create to society, like they wanted and make people think in the same direction.

On the other hand, violence and terror continue to increase in the postmodern World where we live. Media is undoubtedly the bearer of all this negative progress. While composing content, the media that transmits some ideologies can present same event in different ways. So that, the masses exposed to ideological violence of media and take shape according to presented content.

¹ "21. Yüzyılda Terör ve Terörün Medyada Temsili: Ankara ve Paris Saldırılarının Türk ve Fransız Basınında Sırumu" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

² Öğr. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye A.S.M.K. M.Y.O., fatmacakmak@mu.edu.tr

Accordingly it is aimed to determine by using critical discourse analysis how media has a role introduced and how the ideologic violence of media took place through Ankara and Paris terror attacks at news discourse at Turkish and French press.

Keywords: Media, Ideology, Violence, Terror, Ankara Attack, Paris Attack, Turkish Press, French Press, Critical Discourse Analyse.

GİRİŞ

Medya bugün, tüm dünyayı siyasal, ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda manipüle etmektedir. Kitle iletişim araçlarını elinde bulunduran egemen güçler kendi ideolojilerini yaymak ve kâr elde etmek için yayın organlarını etkili şekilde kullanmaktadırlar. Küreselleşmenin de etkisiyle, amaç ideolojilerin yayılması ve ekonomik güç elde etmek olunca, haber kaynaklarından beklenen tarafsızlık anlayışı da dezenformasyona uğramıştır. Bugün yayın organları içerisinde, birçok kurgunun yanında haber içerikli yayınların güvenilir olması beklenirken, sahiplik yapısına göre şekillendikleri görülmektedir. Küreselleşen dünyada yaşanan olaylar birbirini ve tüm dünyayı etkilemektedir. Savaşların her geçen gün arttığı, terörün gittikçe daha da yaygınlaştığı ve acımasızlaştığı günümüzde tehditler artmakta ve kitleler belli ideolojilerin etrafında şekillendirilmeye çalışılmaktadır. Bunu sağlayan ise şüphesiz medyadır ve medya kimin elindeyse o yönde kullanılmaktadır.

Medyanın, ideolojilerin yayılması noktasında nasıl bir role sahip olduğunu ve medyanın ideolojik şiddetinin haber içeriklerine nasıl yansıdığına ortaya çıkarılmasını amaçlayan çalışmada, Türk ve Fransız basını karşılaştırmalı olarak ele alınmış, Ankara ve Paris terör saldırılarının farklı gazetelerde nasıl haberleştirildiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda çalışmada önce, ideoloji, söylem, şiddet ve terör konuları açıklanmış, ardından bu terör saldırılarının Cumhuriyet, Yeni Akit, Libération ve Le Figaro gazetelerinde hangi ideolojilerin gölgesinde verildiği van Dijk'in eleştirel söylem analizi yöntemiyle tespit edilmiştir.

1. İdeoloji, Söylem, Şiddet ve Terör

1.1. İdeolojiye Kuramsal Yaklaşımlar

Siyaset, din, inanç gibi birçok alanda ideoloji oluşturulabilmekte ve ideolojinin bireylere yerleştirilmesiyle, davranışlar yönlendirilebilmektedir. İdeoloji ile ilgili birçok düşünür ve bilim insanı farklı tanımlamalar yapmış ve ideolojinin toplumların biçimlendirilmesinde önemli bir yere sahip olduğu savunulmuştur. van Dijk'a göre (2003: 109) ideoloji; bir grubun toplumsal olarak nasıl temsil edildiğinin temelidir ve bir grubun kimliğini ifade eden bir çeşit "grup şeması" şeklinde toplumsal bellekte oluşan inançlardır. Althusser (2003: 172), bir temsil sistemi olarak ifade ettiği ideolojinin; bireylerin gerçek dünya arasında kurdukları ilişki ve yaşama biçimlerini ifade eden bir temsiller bütünü olduğunu söylemektedir. Althusser'e (2000) göre; ideolojinin üretiminde ve yeniden üretiminde devletin ideolojik aygıtları devreye girer. Devletin ideolojik aygıtları okul, din, aile, kitle iletişim araçları gibi aygıtlardır. Gücü elinde tutanlar, ideolojik aygıtlarla ideolojileri hissettirmeden, doğal bir oluşum gibi görünmesini sağlar. İdeolojik aygıtlar aracılığıyla bireylere egemen ideoloji empoze edilir ve bireyler egemen ideolojiyi kolaylıkla benimserler. Hall ideolojiyi; medya kurumları içinde ve onlarla bağlantılı olan anlamlandırılmaların politikasını açığa çıkaran bir kavram olarak tanımlamaktadır. Medya kurumları ve metinleri dünyaya ilişkin anlamlandırmalarımız içinde veya yoluyla oluşan önemli ideolojik boyutlardır (Hall, 1980: 136-138'den akt. Smith, 2007: 215). İdeolojiyi olumsuz anlamda yorumlayan Marx'a göre ideolojinin gerçekleştirdiği işlev; kitlelerde sahte bir bilinç yaratmak ve böylece kitleleri kontrol altında tutmaktır. Bu nedenle Marx, egemen sınıfa ait düşüncelerin, bütün çağlarda egemen olduğunu, toplumda egemen maddi güç olan sınıf, bununla birlikte egemen zihinsel güç de olduğunu ve insanlara yön veren fikirlerin aslında güce bağlı olarak şekillendiğini anlatmaktadır (Marx, 1999: 84). Raymond Williams ideolojinin üç temel kullanımını belirlemiştir. Bunların başında; belli bir sınıfın veya grubun inançlar sistemi gelmektedir. Bundan başka, bilimsel bilgiyle çelişebilecek yanıltıcı inançlar sistemi, yanlış bilinç ve fikirler ile anlam, fikir üretime sürecidir (Williams 1977'den akt. Fiske, 2015: 288). Gramsci'ye göre devlet tarafsız ve tümüyle tüketici bir

bürokrasi değil, aksine sınıf egemenliğinin bir aracıdır. Devlet, özellikle sermayenin ve burjuvazinin çıkarlarını temsil etmektedir. Devlet iktidarının önemli bir unsurunun, fikirlerin denetimi olduğu kavrandığında, kültürün önemi ortaya çıkar. Burada öne çıkan kavram “hegemonya”dır. Hegemonya ile gücü elinde bulunduran egemen sınıfın, sivil toplum içinde inançları düzenlenmektedir. Hegemonik inançlar, eşitsizliği pekiştiren ve eleştirel düşüncüyü engelleyen, hâkim kültürel motiflerdir. Bunlar, hâkim gruplar için daha da etkili yönetmenin yolunu açarlar (Smith, 2007: 61-63). Dolayısıyla ideolojide, gücü elinde tutanların kendi fikir ve inançlarını kitlelere kabul ettirme amacı ön plana çıkmaktadır.

1.2. İdeoloji ve Söylem

İdeolojik fikirlerimizin çoğunu ailemizden ve yakın çevremizden başlayarak, diğer grup üyelerini dinleyerek ve okuyarak öğrenmekteyiz. Daha sonra ideolojileri bir yığın konu veya metinler arasından, kitle iletişim araçları vasıtasıyla ya da iş arkadaşlarımız veya dostlarımızla yaptığımız konuşmalardan “öğreniriz” (van Dijk, 2003: 18). Yani ideolojiler söylemler ile hayata geçer. Hayatın her alanında da bildiklerimizi, öğrendiklerimizi, inançlarımızı, düşüncelerimizi kullandığımız için de ideoloji hayatın tümüne yerleşmiştir. Medya ideolojilerin oluşturulmasında ve yayılmasında büyük bir role sahiptir. Özellikle yayın organlarının en azından birkaçından uzak durulmasının mümkün olmadığı günümüzde medya söylemler aracılığıyla ideolojilerin yayılmasında başat rolü üstlenmektedir. Medyanın gücünün farkında olan egemen güçler de bu amaçla medyayı kullanmaktadır. Van Dijk söylemin ancak bağlam içinde anlam kazanabileceğinden hareketle söylemin anlaşılabilmesi için metnin yanı sıra bağlamın da dikkate alınması gerektiğini belirtir. Ona göre bağlam, herkesin kendi zihninde gerçekleşen öznel bir yorumlamadır (Çomu ve Halaiqa, 2015: 46). Bu nokta da kullanılan dil ile nasıl kullanıldığı önemli hale gelirken, bireylerin algılaması ve yorumlaması farklı olduğu için bağlam bilgisi anlamı değiştirir. Yani gerçeğin yeniden üretimi devreye girer.

Foucault’ya göre söylem; insanları, nesnelere, bilgi ve soyut düşünceleri betimlemenin, tanımlamanın ve bununla birlikte sınıflandırmanın, onlarla ilgili düşünmenin bir yolu şeklinde ifade edilebilir. Söylem kavramsal olarak, “ideoloji” kavramıyla beraber, entelektüel yapıdan serbest kültüre geçen ve iktidara ilişkin bir düşünme şekli sağlamakta ve bu nedenle de büyük öneme sahiptir (Smith, 2007: 170-171). Çağdaş toplumlarda iktidar örtük ve sinsice işlemektedir. İnsanlar iktidarla kuşatıldıklarının ve iktidarın üretiminde bizzat rol aldıklarının farkında olmaksızın sistemin içerisinde yer alırlar (Güngör, 2013: 243). Çünkü ideolojiler, söylem aracılığıyla gizli veya açık biçimde kitlelerin tüketimine gönderilir. Bu işleyişte medyanın oluşturduğu söylem oldukça önem taşır çünkü medya, iktidar ile halk arasında bir köprüdür ve haber söylemleri ile ideolojinin taşıyıcısı konumundadır. Hatta Foucault’nun belirttiği gibi iktidarın her yerde olması, postmodern çağda, çok büyük oranda yayın organları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Çünkü kitleler yayın organları sayesinde tüm dünyada olup bitenlerden haberdar olmakta, değişimleri takip etmekte ve haber söylemleri üzerinden iletilen ideolojilere farkında olmadan maruz kalmaktadır. Bugün medya olmasaydı, egemen güçlerin amaçlarına ulaşmaları imkânsızlaşırdı.

1.3. Şiddetin İdeolojik Boyutu

Sosyal ve psikolojik bir sorun olan şiddet, günlük yaşamda çok farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Üstelik şiddet her birimizin gündelik yaşamını kuşatacak kadar da yaygındır. Ailede, kişilerarası ilişkilerde, sinemada, televizyon programlarında, daha çok çocukların ilgi gösterdikleri bilgisayar oyunlarında ve günlük yazılı basında sıklıkla karşımıza çıkmaktadır (Öğülmüş, 2006: 17).

İnsanlık tarihini ve toplumu şiddet dışında düşünmekle mümkün değildir. Şiddet denilince ilk akla gelen fiziksel şiddetin dışında, kitlelerin hissetmeden maruz kaldıkları, şiddetin farklı bir boyutu karşımıza çıkmaktadır. İdeolojik şiddet; bireylerin zihinsel, duygusal ve psikolojik olarak kaskaca alınarak, gücü elinde tutanların istediği şekilde yönlendirilmesidir.

Marksistlere göre şiddet özellikle kapitalizmde, liberallere göre de totaliter yönetim tarzlarında görülmektedir (Berktaş ve Toprak, 1996: 198- 199). Bourdieu’nün “simgesel şiddet” olarak geliştirdiği kavram sosyal sistemin içinde yer almaktadır. Simgesel şiddet; hiç fiziksel şiddete

başvurmaya gerek kalmaksızın iktidarı ayakta tutmaya yeten, bilinçli olarak değil, refleks ve refleks öncesi davranışlarla üretilen, iktidara gösterilen rıza şeklindedir. Simgesel şiddet, yaşanana anlayış ile hükmedene rızayı birleştirir. İktidar ilişkisi neredeyse doğal, kimsenin sorgulamadığı bir gerçek olarak etki gösterir. Zizek'in "nesnel şiddet"i ise; simgesel şiddetle aynı yöndedir. Zizek'e göre ideoloji, her bilinçli karardan önce rıza gösterilen doğal bir koşul gibidir ve "toplumsal- simgesel şiddet"i meydana getirir. Söz konusu şiddet, açık bir şiddet eylemini önceleyen ama görünmeyen, sisteme içkin bir şiddettir. Nesnel şiddet iktidar ve sömürü koşullarını ayakta tutar. Bu sisteme içkin şiddetin kurbanları yalnız dışlanmış "homines sacri" değil, tam da sistemin içinde "mahpus" ve başarıya, performansa odaklı çalışan öznelere (Chul Han, 2017: 84- 87). Dolayısıyla ideolojik şiddetin tehlikesi uzun vadede kendini gösteren ve aslında kitlelerin tüm yaşamını kuşatan bir şiddettir.

1.4. Şiddetin En Şiddetli Yüzü "Terör"

Terör yıldırma, cana kıyma ve malı yağmalama ve korkutma gibi eylemlerinin tümünü kendi ideolojisi uğruna gerçekleştirmektedir. Terörün asıl amacı, eylemlerini bir kitle hareketine dönüştürmek ve böylece devlete karşı bir isyan oluşturarak devleti yıkmaktır (Zafer, 1999: 96).

Terör örgütleri bu amaçlarına ulaşabilmek için dünyanın her yerinde masum insanları öldürmekte, çocuk, yaşlı, bebek demeden vahşice insanları katletmektedir. Dahası tüm bunları yapmayı kendilerine hak görmekte, amaçlarına ulaşmak için her yolun meşru olduğuna inanmaktadırlar. Küreselleşme nedeniyle tüm dünyanın birbirini etkiliyor olması sonucunda terör eylemleri de tüm dünyanın gözü önünde ve uluslararası konjonktürde gerçekleşmekte ve dolayısıyla gündemin çok büyük bir kısmını kaplamaktadır. Kitle iletişim araçlarında her gün onlarca terör eylemi yer almakta bu vahşet kanlı bir seyre dönüşmektedir.

Baudrillard terörizmin viral şiddetini günümüzün şiddet biçimine geneller. Terörizmin her yerde ve her birimizin içinde olduğunu söyler. Terörizm her önüne gelen aktörü, her birimizi sanal suç ortağı haline getirip kullanmaktadır. Her yerde hissedilebilir ve insanların uyguladığı şiddet de olsa kaza veya doğal afet biçiminde de olsa, şiddetin her şeklinin ardında görünür. Küreselliğin çözen, dağıtan ve homojenleştiren şiddeti, her yerde heterojen, yalnız farklı olmakla kalmayıp antagonist ve karşı konulamaz bazı güçler açığa çıkartmaktadır. Baudrillard ayrıca, küreselliğin şiddetini viral bir şiddet olarak tarif eder. Bu viral şiddet, ağların, sanallığın şiddetidir. Yumuşak imhanın, genetiğin ve iletişimin şiddeti; mutabakatın ve zoraki alışverişin şiddetidir (Chul Han, 2017: 99- 101).

1.5. Terörün Medyada Temsili

Medyaların, görsel sanatların var olmadığı çağlarda şiddet, halka açık bir "gösteri", bir "eğlence" niteliğinde gerçekleşmektedir. Antik Romalılar'ın "Panem et circenses" (ekmek ve sirk oyunları), Fransız Devrimi'nin "Giyotin" gösterilerine veya Ortaçağ'daki bol ve coşkulu seyircili, işkence ile karışık idamlarında olduğu gibi şiddetin, acının ve dökülen kanların seyircisi tarih boyunca bol olmuştur (Scognamillo, 1996: 357). Çağlar değiştikçe ve kitle iletişim araçları geliştikçe, şiddet unsurları da bu araçlar aracılığıyla sergilenmeye başlanmıştır. Küreselleşmenin etkisiyle ortadan kalkan sınırlar bu şiddetin seyrindeki sınırları da yok etmiş, tüm dünyada var olan şiddet yine tüm dünyada izlenir olmuştur. Hiçbir sınır tanımayan, hiçbir canlıyı ayırmayan ve şiddetin her türlüşünü meşru sayan ve bu nedenlerle belki de şiddetin en şiddetlisi olan terör, dünyanın dört bir yanını sardığı için, bugün medyada ve özellikle haber programlarında büyük oranda yer kaplamaktadır. Kitle iletişim araçlarında terör haberlerinin olmadığı bir gün bulmak neredeyse mümkün değildir.

Medyanın, şiddet ve terör haberleri sıklıkla yer almaktadır ancak, haberlerin sunumu değişiklik göstermektedir. Haberciler, kar odaklı gazetecilikte şiddet ve terör haberlerini daha dikkat çekici buldukları için düşünmeden kitlelerin tüketimine sunmaktadır (Trend, 2008: 137).

Bugün medyanın kitleleri manipüle etme gücü tüm dünya tarafından bilinmekte ve kabul edilmektedir. Kitle iletişim araçları ayrıca, büyük bir endüstrileşmenin içinde olup, ekonominin de bir parçası haline gelmiştir. Yayın organlarının tümünde ve daima kitlelere belli mesajlar verilmektedir. Çoğunlukla subliminal mesajların yerleştirildiği bu yayın içerikleri, kitleler tarafından

genellikle farkına varılmadan alınmaktadır. Amacı sadece kitlelere haber vermek ve bilgi aktarmak olan yayın organları dahi, ekonomi politik yaklaşarak, tarafsız olamamakta mutlaka bir ideolojiye hizmet etmektedir. Bunu aynı olayın, farklı kanallarda veya farklı gazetelerde birbirinden nasıl farklı haberleştirildiğini gözlemleyerek ve inceleyerek görmek mümkündür.

Dünyanın her tarafında medya ve ülke yöneticilerinin arasında ilişkiler her zaman tartışma konusu olmuştur. Kuramsal olarak medya, yönetenle yönetilen kitleler arasında iletişimin sağlıklı olması için vazgeçilmez bir araçtır. Bu bağlamda medyanın yansız yayıncılık anlayışını her koşulda sürdürmesi zor ve bir o kadar da önemlidir. Küreselleşme olgusunun içerisinde tüm dünyada kitle iletişim araçları ve medyanın kontrolü belli güç odaklarının eline geçmekle kalmamakta açık ya da kapalı bir biçimde doğrudan veya dolaylı Amerikan güdümlü yayıncılık anlayışı egemen hale gelmekte ya da Amerikan yanlısı sermaye gruplarının kontrolü altına girmektedir (Ayhan, 2007: 221-225).

Medyada şiddete yer verilmesinin medya yöneticilerine göre temel nedeni; toplumun şiddetle yüklü olması ve medyanın da ürünlerinde bunu topluma gösterme sorumluluğu taşımasıdır. Medyada sunulan şiddetin artmasının gerisindeki neden ise; kâr elde etmek amacıdır. Endüstriyel rekabet baskısı nedeniyle de medyada sunulan şiddet devam etmektedir (Özer ve Özer, 2010: 51-52). Medyada şiddet temsilleri, şiddetin görsel olarak kodlanmasıdır. Haber medyası tarafından, gerçeklikte var olan şiddetin aktarılması olarak tanımlanan şiddet temsilleri eğlence medyası tarafından yine gerçeklikte var olan şiddetin kurmaca metinler aracılığıyla kurgulanması ve yeniden üretilmesi olarak karşımıza çıkar. Şiddetin medyada yer alışı, yalnızca niceliği açısından değil, niteliği, sıklığı, bağlamı, yoğunluğu ve yaygınlığı açısından da önemlidir (Yanikkaya, 2009: 17). Şiddetin her türlüşünün görüldüğü medyada, dünyayı saran terör de daima kendine yer bulmakta, medya aracılığıyla korku salmaya devam etmektedir.

2. Çalışmanın Metodolojisi

2.1. Çalışmanın Amacı

Medyanın yayın politikalarının, ideolojilerin yayılması noktasında nasıl bir role sahip olduğunu ortaya koymayı, haber, söylem ve ideolojinin birbiriyle etkileşimini ve dolayısıyla gerçeği yeniden üretme sürecini ve medyanın ideolojik şiddetinin, Türk ve Fransız basınında Ankara ve Paris terör saldırıları üzerinden haber söylemlerinde nasıl yer bulduğunu tespit etmeyi amaçlamaktadır.

2.2. Çalışmanın Hipotezleri

Bu çalışma “Medyanın yayın politikalarında ideolojik yapılanma vardır ve medya, kitleleri istediği yönde manipüle eder” ana hipotezinden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Çalışmada ayrıca; “Fransız basınının terör haberlerinde ulus lehine filtre kullanarak ortak ideolojide hareket ettiği, buna karşılık Türk basınının ise terör haberlerini kendi ideolojisi doğrultusunda ürettiği” varsayımına cevap aranmıştır.

2.3. Çalışmanın Örnekleme

Çalışmada Türk gazetelerinden Cumhuriyet ve Yeni Akit, Fransız gazetelerinden ise Libération ve Le Figaro gazeteleri örneklem olarak seçilmiştir. Araştırma için aynı terör örgütü tarafından, 10 Ekim 2015'te Ankara'da düzenlenen “Emek, Barış, Demokrasi Mitingi” esnasında Tren Garı meydanında gerçekleşen ve 102 kişinin hayatını kaybettiği, 508 kişinin yaralandığı terör saldırısı ile 13 Kasım 2015'te Paris'te Bataclan Konser Salonu, Fransa Stadyumu ile Paris'in birinci, onuncu ve onbirinci bölgelerinde eşzamanlı olarak gerçekleştirilen, 134 kişinin hayatını kaybettiği, 352 kişinin de yaralandığı terör saldırısı haberleri 5 gün süreyle ele alınmıştır.

2.4. Çalışmanın Yöntemi

Araştırmada yöntem olarak van Dijk'in eleştirel söylem çözümlemesi uygulanmıştır. Eleştirel söylem analizinde haber söylemleri bağlamlarıyla birlikte ele alınır ve toplumda egemen ideolojilerin haber söylemlerinde nasıl kurgulandığını açıklarken, gerçeği yeniden üretimine eleştirel bir tarzla bakar.

2.5. Çalışmanın Sınırlılıkları

Ankara ve Paris saldırılarının, saldırıların ertesi günü gazetelerde yer aldığı ilk gün olan 11 Ekim 2015 ve 14 Kasım 2015 tarihlerinden itibaren Cumhuriyet, Yeni Akit, Libération ve Le Figaro gazetelerinin 5 günlük süreyle basılı sayılarında yer alan konuyla ilgili ilk sayfa haberleri üzerinde eleştirel söylem analizi yapılmıştır. 5 gün ile sınırlandırılmasında ve sadece ilk sayfaların ele alınmasında, bu terör saldırılarının gazetelerde geniş oranda yer kaplaması, ilerleyen günlerde yeni terör saldırılarının gündeme yerleşmesi ve çalışmanın sayfa sayısındaki sınırlandırma etkindir.

2.6. Bulgular

2.6.1. Ankara Saldırısı Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi

2.6.1.1. Ankara Saldırısının Cumhuriyet Gazetesi'ndeki Söylemi

11 Ekim 2015 tarihinde saldırının ertesi günü olan ve olayın gazetelerde yer aldığı ilk gün Cumhuriyet Gazetesi; *"Barış için yastayız"* sürmanşetini kullanmıştır. Sürmanşetin altında ve üstünde yer alan *"Ankara'da katliam: 95 ölü"* ve *"Oluk gibi kan aktı"* ifadeleriyle de ilk olarak saldırının boyutuna dikkat çekildiği görülmüştür. Sürmanşetin hemen üstünde kullanılan ve gazetenin kendi söylemiyle oluşturduğu; *"Erdoğan'ın başkanlık ibtirası yüzünden yarattığı şiddet ortamı, ülkeyi kangölüne çevirdi"* spotuyla Cumhurbaşkanı Erdoğan direkt olarak saldırıdan sorumlu tutulmuş ve gerekçe olarak da başkanlık konusu gösterilmiştir. Gazetenin burada olayla ilgili bilgileri haberleştirirken doğrudan suçlayıcı bir tavrı öne çıkardığı görülmektedir. *"Barışa bomba"* ve *"Savaş meydanı"* alt başlıklarında saldırıyla ilgili ilk bilgilerin paylaşıldığı haberin içeriğinde; DİSK, KESK, TMMOB, Türkiye Tabipler Birliği tarafından düzenlenen *"Emek, Barış ve Demokrasi Mitingi"*nden önce Tren Garı önünde bir araya gelen HDP ve EMEP kortejlerinde sabah 10.04'te 3 saniye arayla iki bomba patladığı bilgisine yer verilmiştir. Bu ifadelerle ilk olarak, saldırının HDP'yi ve EMEP'i hedef aldığı yönünde bir algı yaratıldığı görülmektedir. Haberin devamında, saldırının büyüklüğüne dikkat çekilmek için; canlı bomba olduğunun tahmin edildiği, meydanın savaş alanına döndüğü, insan parçalarının etrafa dağıldığı, kan gölüne dönen garın önünü feryatlar kapladığı şeklinde betimlemeler kullanılmıştır. Haberde ayrıca, polisin tepki gösteren halkın ve yaralıların üzerine biber gazı sıktığı da ifade edilerek, devletin güvenlik güçlerinin tavrının olumsuzluğuna vurgu yapılmak istenmiştir. Saldırıyla ilgili *"400 vekil için..."* şeklinde bir ara başlık dikkat çekmektedir. Haberin içeriğinde; önce Suruç katliamı hatırlatılmış, 2.5 ayda 700'e yakın can gittiği vurgulanmış ve sorumluların istifa etmesi gerekirken örtbas amaçlı yayın yasağı kararı getirdiği belirtilmiştir. Gazetenin kendi söylemiyle yapılandığı haberde asıl öne çıkanlar ise; *"Cumhurbaşkanı '...Türkiye'nin yönetim sistemi değişmiştir' açıklamasını yaptı. '400 vekil alınsaydı durum farklı olurdu' cümlesini ağzından kaçırdı. O günden beri bir kan gölünde çarpınıyoruz adeta... 3 hafta sonraki seçime tam bir dehşet ikliminde gidiyoruz. Hedef, fülen değiştiği söylenen sistemi 'oluk oluk kan akıtarak' bir sıkıyönetim rejimine dönüştürmekse, bunun tehlikeli bir hayal olduğu bilinmelidir. Türkiye halkı cevabını, akın akın sandığa giderek verecek ve 'ister kabul et, ister etme, ölse de baskıya boyun eğmeyeceğiz' diyecekler"* şeklindeki ifadelerdir. Bu ifadelerle gazetenin direkt olarak kendi ideolojisi doğrultusunda haber üretimi yaptığı ve iktidara karşı geliştirdiği oldukça sert eleştirileri öne çıkardığı görülmektedir. Saldırıyla ilgili devam eden haberlerde; *"Bakan bey neden gülüyor?"*, *"Demirtaş: Devlet saldırı"*, *"AKP'ye istifa çağrısı"* başlıklarının öne çıkarıldığı görülmektedir. Bu haberlerin, saldırının sorumluları olarak iktidarın gösterilmesine yönelik ifadelerden oluştuğu dikkat çekmektedir. Haberlerin içeriklerinde; Altınok'a *"istifa etmeyi düşünüyor musunuz?"* sorusuna, Bakan İpek'in gülmesinin dikkat çektiği, HDP Eş Başkanı Demirtaş'ın saldırıyı karanlık güçlerin yapmadığı, devlet tarafından halkımıza yapılan bir saldırı olduğunu söylediği, Başbakan Davutoğlu'nun, Demirtaş'ın sözleri nedeniyle onu yargılanmakla tehdit ettiği, CHP ve EMEP'in olayda ihmali bulunan tüm siyasi sorumlulara istifa çağrısı yaptığı, Bahçeli'nin de saldırıdan hükümeti sorumlu tuttuğu yönünde iddialara yer verdiği görülmektedir. Haberde kullanılan söylemlerde gazetenin, tamamen iktidarın karşısında olduğu, hatta Davutoğlu'nun Demirtaş'ı tehdit ettiğini belirttiği, ihmâl konusuna dikkat çektiği açıkça görülmektedir. Aynı sayfada bu kez *"insan parçaları yağdı"* başlıklı haberde ise; katliamda hayatını kaybedenlerin öne çıkarıldığı görülmektedir. Başlığın üstünde *"Katliamın tanıkları saldırı anını anlatıyor"* ifadesine de yer verilen haberde, saldırının boyutuna dikkat çekilmiştir. *"Allahü Ekber diye bağırды"*, *"Herkes yakınlarını aradı"*, *"Saldırılanlar"*

Mobesede” alt başlıklarının kullanıldığı haberde öne çıkanlar; patlama öncesi bir kişinin ‘Allahü Ekber’ diye bağırdığını, başka bir tanığın ise, görevli gömleği olmayan sakallı birinin anonslarla HDP kortejini patlamanın yaşandığı yere yönlendirdiğini anlattığı, patlamanın ardından başkentte kaos yaşandığı, ilk saatlerde yaralılara müdahale edecek sağlık personeli sıkıntısı yaşandığı, emniyet güçlerinin IŞİD üzerinde yoğunlaştığı ve olaydaki yöntemin Diyarbakır ve Suruç’taki patlamayla büyük benzerlik taşıdığı yönündedir. Saldırıyla ilgili başka tanıkların ifadelerine de yer verilen haberde; köprüünün üstünden insan bedeni parçaları düşmeye başladığı, hangileri canlı hangilerinin ölü olduğunun bilinemediği, insanların birbirinin üzerine yığıldığı gibi saldırı sonucu yaşanan vahşeti ve kaosu öne çıkardığı görülmektedir. *“Gülerek gitmişlerdi”* başlığının altında da katledilenler arasındaki kişilerin kim olduğuna dair bilgilere kısaca değinilmiştir.

12 Ekim 2015 tarihli Cumhuriyet Gazetesinin ilk sayfasında Ankara saldırısıyla ilgili, iç sayfalarda detaylarının verildiği birçok haberin kısaca aktarıldığı görülmektedir. İlk olarak; *“Bomba patladı polisler işledi”* manşeti göze çarpmaktadır. Habere; *“İstihbaratçının itirafı: canlı bombanın 25 metre yakınındaydım”* şeklinde bir üst başlık eklenmiş, haberin spotunda da; *“Canlı bomba saldırısının olduğu yerde en az 20 sivil polisin görevli olduğu ve kalabalığı uzaktan izlemekle yetindikleri ortaya çıktı”* ifadesi kullanılarak, güvenlik güçlerine suçlayıcı bir üsluba devam edilmiştir. Kaynak olarak istihbaratçının açıklaması *“itiraf”* olarak yansıtılmış ve kanıtlanmış bir durum gibi nitelendirilmiştir. Haberin içeriğinde, bölgede görevli istihbaratçı bir polisin saldırının kendisine 25 metre yakında olduğunu ve kalabalıktan fark edemediği açıklamasına yer verilmiş ve yaralılardan Abdulselam Altun’un bombacıyı gördüğü ve bağırdığını söylediği yönündeki ifadelerine yer verilerek haber desteklenmiştir. Haberin devamında, polisin DNA karşılaştırmasıyla bombacıların kimliğini tespit etmeye çalıştığı ve saldırganlardan birinin Suruç katliamını yapan IŞİD üyesi Şeyh Abdurrahman Alagöz’ün kaçak ağabeyi Yunus Emre Alagöz olabileceğinin belirtildiği bilgisine yer verilmiştir. İlk sayfada manşetin dışında büyük harfler ve kalın puntolarla öne çıkartılan *“Bu toplum sinmez”* başlığı dikkat çekmektedir. Sokaklarda toplanan halkın büyük bir fotoğrafının yer aldığı haberde; halkın saldırıdan 24 saat sonra yine alanlarda olduğu yazılmış ve Dr. Murat Peker’in *“Toplumunu sindirme çabaları başarılı olmayacak. Çünkü artık cin şişeden çıktı”* ifadesi de eklenerek, söylem güçlendirilmiştir. Aynı fotoğrafın üzerinde Kılıçdaroğlu’nun eşiyile birlikte alana karanfil bıraktığı ve Demirtaş’ın da gözyaşlarını tutamadığı bilgileri öne çıkartılmıştır. *“Barış kurbanları”* üst başlığı ve *“Eşini hastanede bırakıp kızının cenazesine gitti”* başlığıyla devam eden haberde bazı gazetelerin ilk sayfalarında, eşine sarılmış ve yaralı halde yüzlerindeki şokun ve acının da yansıdığı fotoğrafa yer verildiği görülmektedir. *“Bir fotoğrafın ardındaki öykü”* ifadesinin de eklendiği haberde; Ankara katliamının simgesi haline gelen fotoğrafın içinden Suruç ve çok trajik bir öykü çıktığı, Suruç’ta öğretmenlik yapan İzzettin Çevik’in katliamda kızını ve kız kardeşini kaybettiği, eşi HDP Ankara 2. Bölge milletvekili aday Hatice Çevik’i yaralı olarak Ankara’da bırakıp kızını ve kız kardeşini uğurlamak için Suruç’un yolunu tuttuğu ifadeleri dramatik şekilde öne çıkarılmıştır. *“Dicle’nin yok olan bayalleri”* başlıklı diğer haberde de; patlamada ölen Dicle Deli’nin Twitter hesabına ana yazı olarak *“Hayallerimize giden yol, dayanışmadan geçiyor”* ifadesini yazdığı bilgisi paylaşılmıştır. Hayatını kaybedenlere yönelik, gazeteci İlhan Taşkın’ın kan vermek için hastaneye gittiğinde kuzeni Şirin Kılıçalp’in öldüğünü öğrenmesi ve diğer hayatını kaybedenlerin arkasında bıraktığı acıya dikkat çeken ifadelerle haberin yeniden üretildiği görülmektedir. Yine ilk sayfadaki; *“Şüpheliler IŞİD’e yoğunlaşıyor”* başlıklı haberde; *“Patlamadan sonra operasyon başladı”*, *“Ankara uyurken elçilikler önlem aldı”*, *“IŞİD dergisi saldırının sinyallerini mi verdi?”* ara başlıkları öne çıkarılmıştır. Bu haberlerde; Türkiye’nin çeşitli illerinde IŞİD’e yönelik operasyonlarda 44 kişinin gözaltına alındığı, saldırıdan bir hafta önce Avrupa Birliği üyesi ülkelerin Türkiye’deki temsilciliklerinde önlemleri artırdığı, IŞİD dergisi Kostantiniyye’nin 15 Eylül’de yayınlanan son sayısında intihar eylemlerinin caiz olduğundan ve faziletinden bahsedildiği öne çıkarılan bilgiler arasındadır. Özellikle elçiliklerde alınan önlemler ve IŞİD’in dergisinde çıkan haberin diğer gazetelerde yer almadığı dolayısıyla gazetelerin kendi ideolojilerini öne çıkartan haberlere öncelik verdiği ve daha çok üzerinde durduğu görülmektedir. *“Her yüzde bin hüznün”* başlığının altında; saldırıda ölen HDP İstanbul milletvekili aday K. Meltem Mollaoğlu’nun cenaze töreninde yaşanan acıya dikkat çekilmiştir. “2

Bakan gitsin” başlıklı haberde Kılıçdaroğlu’nun İçişleri ve Adalet Bakanları’nın istifasını istediği belirtilmiş, Davutoğlu’na Sedat Peker’in *“ölük oluk kan akacak”* açıklamasını hatırlattığı vurgulanarak haber yeniden üretilmiştir. Bu yönüyle muhalefetin ifadelerini daha çok öne çıkardığı ve onların söylemiyle, iktidarı eleştirdiği görülmektedir.

13 Ekim 2015 tarihli Cumhuriyet Gazetesi ilk sayfasının tamamına, katliamda hayatını kaybeden 63 kişinin fotoğrafını tam sayfa siyah çerçeve içerisinde vermiş, ortaya da *“Acımız da büyük! Öfkemiz de! Yastayız! İsyandayız!”* yazan dev pankartı taşıyan kalabalığın fotoğrafını eklemiştir. Yazıya çok az yer verilen ilk sayfada gazetenin adı “Cumhuriyet”, sol en üst köşeye taşınmış, yanına da *“Onlara bir barış sözcümüz var”* ifadesi eklenmiştir. Burada gazete mitinge katılan herkesle ortak bir amaç içinde olduklarını ve hayatını kaybedenlerin ardından bir anlamda onlarla birlikte aynı sorumluluk için çalışacaklarını vurgulamaya çalışmıştır. Kalabalığın taşıdığı pankartın yer aldığı fotoğrafın altına; *“Dün Türkiye acıydı, ama öfkeliydi de... Yastaydı ama isyandaydı da... Gözyaşları isyan sloganlarına karıştı”* ifadesini ekleyerek hem tutulan yasa hem de gösterilen tepkiye dikkat çekmiştir. Fotoğrafların yer aldığı siyah çerçevenin en altına ise büyük harflerle *“ve fotoğraflarını henüz bulamadığımız öteki kurbanlar”* ifadesini ekleyerek, hayatını kaybeden diğer vatandaşların isimleri sıralanmıştır.

2.6.1.2. Ankara Saldırısının Yeni Akit Gazetesi’ndeki Söylemi

11 Ekim 2015 tarihli Yeni Akit Gazetesi, saldırının ertesi günü olayı; *“Ankara’da seçim ayarlı bomba hedef Türkiye”* sürmanşetiyle duyurmuştur. Sürmanşette kullanılan ifade direkt olarak gazetenin görüşünü yansıtmaktadır. İlk sayfada patlama yerinden büyük bir fotoğrafa yer verilen haberde; *“3 günlük yas ilan edildi”, “HDP’yi mağdur gösterme bombası”* ve *“Karanlık odaklar işbaşında”* alt başlıklarının kullanıldığı görülmektedir. İlk andan itibaren gazete, saldırıyı yaklaşan seçimle ilişkilendirmiş ve HDP’yi hedef almıştır. İçeriğinde ise; *“DİSK, KESK, ve TMMOB ile TTB, HDP, EMEP ve SGDF gibi radikal sol örgütlerin desteklediği Emek, Barış, Demokrasi Mitingi’nde arka arkaya patlatılan 2 bomba sonucu 95 kişi öldü, 246 kişi de yaralandı...”* şeklinde saldırıyla ilgili ilk bilgilerin paylaşıldığı ancak adı verilen sendika ve örgütlerin *“radikal sol örgütler”* olarak tanımlanarak ötekileştirildikleri, dolayısıyla gazetenin ideolojik çizgisini saklamadığı dikkat çekmektedir. Devamında ise; Türkiye’nin istikrarını bozmaya yönelik olan eylemi değerlendiren uzmanların, hedefin HDP’nin mağdur gösterilerek düşen oy oranının yeniden artırılmasına yönelik olduğunu ifade ettiği yönünde bir açıklama yapılmıştır. Bu söylemle gazete; Türkiye’yi istikrarlı bir ülke olarak göstermiş, edilgen bir yapı kullanarak kanıt göstermeden *“uzmanlar”* ifadesiyle yetinmiş ve haberi kendi görüşüyle kurgulamıştır. Son alt başlıklı haberde; Ak Parti’yi devirmek için harekete geçen şer odaklarının, HDP’ye barajı aştırmak için 7 Haziran öncesi ortaya koydukları kirli senaryoyu, 1 Kasım öncesi yeniden sahneye sürdükleri ifade edilmiştir. Haberde kullanılan ifadelerle, doğrudan ideolojik üretim yapıldığı ve iktidarın öne çıkarıldığı görülmektedir. *“Bu saldırı ülkenin bütünlüğüdür”* şeklinde Başbakan Davutoğlu’nun söyleminin başlık olarak kullanıldığı bir başka haberde; Davutoğlu’nun yapılan saldırının demokrasi ve istikrarı hedef aldığını belirten ifadesine yer verilmiştir. Sürmanşetin üzerinde, *“Hep birlikte terörün karşısında olmalıyız”* başlıklı haber ise; Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın sözlerinin öne çıkarılmasıyla oluşturulmuştur. Haberin içeriğinde Erdoğan’ın; teröre en büyük desteği, bu örgütler karşısında çifte standartla hareket edenlerin verdiğini, kaynağı, söylemi, hedefi, adı ne olursa olsun, her çeşit terör eyleminin ve örgütünün karşısında olduklarını ifade eden açıklamasına yer verilmiştir.

12 Ekim 2015 tarihli Yeni Akit Gazetesi’nin ilk sayfasında; *“İnadına kardeşlik”* manşeti kullanılmıştır. Haberin spotunda yer verilen; 97 kişinin hayatını kaybettiği Ankara’daki patlama ile, Türkiye’nin 2023 vizyonunun engellenmeye çalışıldığı ve bunu gören kamuoyunun *“İnadına kardeşlik”* sloganıyla, uluslararası güç odaklarının oyunlarını bozduğu ifade edilmiş, güçlü ve istikrarlı bir Türkiye imajı yaratılarak, terör eyleminin arkasında uluslararası güçlerin olduğu mesajı verilmiştir. Haberin içeriğinde; vatandaşların patlamanın yaşandığı yerde ve ülkenin çeşitli yerlerinde bir araya gelerek, Türkiye’nin geleceğine karşı yapılan terör saldırısını protesto ettikleri ve *“Türkiye’yi bölmek için oynanan oyunların farkındayız. Kardeşliğimizi bozamayacaklar”* şeklindeki ifadelerine dikkat çekilmiştir. Devamında ise, sadece yaralıların sayısına ve 317 kişinin

tedavilerinin yapılarak taburcu edildiğine ilişkin bilgiler paylaşılmıştır. Demirtaş'ın ve HDP üyelerinin gülümseyen fotoğrafının da eklendiği haberde; *"millet yasta, HDP'liler şen şakrak"* ifadesi öne çıkarılarak, ayrıntılarına iç sayfalarda devam edilmiştir. Öne çıkartılan diğer haberlerde ise, Ak Parti sözcülerinin ve Bakanlarının açıklamaları üzerinden haberin yeniden üretildiği görülmektedir. Haberlerde; Ak Parti Genel Başkan Yardımcısı M. Ataş'ın; Türkiye'nin önünü kesilmek istendiğini, Ak Parti İstanbul milletvekili Ekrem Erdem'in; hedefin seçimler ve ülkenin bütünlüğü olduğu, Eski Bakanlardan Vehbi Dinçerler'in; saldırıda Alman, İngiliz ve ABD'nin parmağı olduğu, Avukat Abdullah Balta'nın; bu eylemle hedeflenenin güçlü ve büyük oranda iktidarın söylemlerinin öne çıkarılmasına devam edilmiş ayrıca, bağımsız bir Türkiye'nin önünü kesmek olduğu yönündeki ifadelerine yer verilerek, güçlü ve geleceği parlak bir Türkiye imajı yaratılmaya çalışılmıştır. *"Bahçeli yine 'hayır' dedi"* başlığı ile yapılandırılan diğer haberde; Bahçeli'nin 7 Haziran sonrası tüm koalisyon tekliflerine *"hayır"* dediği hatırlatılarak, kanlı terör saldırısı sonrası da yine sorumluluktan kaçtığı ifade edilmiş ve Davutoğlu'nun teröre karşı toplantı çağrısını bile geri çevirdiği belirtilerek, Bahçeli'nin bu tavrı açıkça eleştirilmiştir. Devamında ise, ülkücü tabanla Bahçeli ayrıştırılarak, ülkücü tabanın da Bahçeli'nin bu tavrını eleştirdiğini ve ne yapmaya çalıştığını anlayamadıkları yönündeki ifadelerine yer verilmiştir. *"İşte devlet terörü"* başlıklı bir başka haberde ise; İsrail'in yine Filistin'i vurarak masum vatandaşları katlettiği belirtilmiş ve bir anlamda bu haber üzerinden, Ankara saldırısında devleti suçlu gösterenlere gönderme yapılmıştır.

13 Ekim 2015 tarihli Yeni Akit Gazetesi; *"Savaş Mitingiydi"* manşetini kullanmış, başına da daha küçük puntolarla; *"Barış dediler ama..."* ifadesini eklemiştir. Bu manşetle gazetenin, mitingi düzenleyenlere ve katılanlara karşı suçlayıcı yaklaşımının devam ettiği görülmektedir. Nitekim bu ifadelerle barış adının altında savaş amacının yattığı ima edilmektedir. Haberin spotunda da; *"Sosyal medya üzerinden gençleri sözde 'Barış Mitingi' adı altında terörün hedefi haline getiren sol örgütler, bastırdıkları afiş ve el ilanlarıyla gerçek niyetlerini ortaya koydu. Saldırı sonrası meydanlarda 'oylar HDP'ye' yazılı broşürler saçıldı"* ifadeleri öne çıkarılarak, miting 'sözde Barış Mitingi' olarak nitelendirilmiş, sol örgütler olarak tanımlanan örgütler gençleri terörün hedefi haline getirmekle açıkça suçlanmış, barış mitingi adı altında HDP'ye oy toplandığı belirtilmiştir. Haberin detaylarında da *"sözde Barış Mitingi"* ifadesi sıklıkla kullanılmıştır. *"Algı teröristleri meydanlarda"* alt başlıklı haberde sözde barış mitingini organize eden örgütlerin içerisinde HDP, DİSK, KESK gibi örgütlerin yanında, Hacı Bektaş Kültür Vakfı ve Pir Sultan Abdal Kültür Derneği de sayılarak, saldırı sonrası devlet-hükümet düşmanlığı içeren mesajlar verdikleri, grev ve eylemlerle algı teröristliği yaptıkları vurgulanmış, bu yönüyle gazetenin mezhepsel olarak da bir ötekileştirme içerisine girdikleri görülmüştür. Birçok gazetede ve haberde defalarca kullanılan Demirtaş'ın saldırı sonrası olay yerinde gülen fotoğrafı tekrar kullanılarak altına; *"Kendi çocuğu katledilseydi güler miydi?"* başlıklı habere yer verilmiştir. İlk sayfadaki bir başka haberde; Bakanlar Kurulu'nun saldırı gündemi ile toplandığı, sonrasında da çok sayıda gözaltı olduğunu bildirdikleri açıklamaya yer verilmiştir. Manşetten sonra büyük başlık olarak karşımıza çıkan ve Davutoğlu'nun söylemiyle oluşturulan, *"Fırsatlara prim vermeyin"* ana başlıklı haberde, Davutoğlu'nun; terör saldırısını fırsata dönüştürmek isteyenlerin olduğunu belirttiği, seçime 21 gün kala yapılan eylemin seçime darbe vurma niyetinde olduğunu ve bir isme çok yaklaşıldığını ifade eden açıklamalarına yer verilmiştir.

2.6.1.3. Ankara Saldırısının Libération Gazetesi'ndeki Söylemi

Libération Gazetesi'nin, Ankara saldırısı haberine ilk olarak 12 Ekim 2015 tarihinde yer verdiği görülmektedir. Gazetenin ilk sayfasında, *"Türkiye'de en kötü senaryo"* başlığıyla yapılandırılan haberde; saldırıda 100 kişinin hayatını kaybettiği, ülkede büyük problem yaşandığı ve iç savaşın olabileceği ifade edilmiştir. Saldırının Ankara'nın desteklediği silahlı Suriye cihatçılarının yapmış olduğu öne sürülmüştür. Saldırının ertesi günü, insanların gar önünde toplandıkları, saldırıyla ilgili AKP'yi ve Recep Tayyip Erdoğan'ı suçlu gördükleri, *"Katil devlet hesabını vermeli"* ve *"Savaşa hayır, bemen bir barışa evet"* sloganları atıldığı belirtilmiştir. Pankart taşıyan gençlerin *"Katilleri tanıyoruz"* ve KESK Başkanı Lami Özgen'in *"Yastayız, kızgınız ama kan istemiyoruz"* sözleri öne çıkartılmıştır. Haberin ayrıntılarında; Ankara'daki protestonun nedeninin bir yandan da Türk-Kürt ayrımcılığını durdurmak olduğu ama bu saldırının ortalığı daha da karıştırdığı ve suçun hükümetin üstüne

atıldığı ifade edilmiştir. Ama bir Kürt milletvekili olan AKP'li Orhan Miroğlu bu durumun HDP'nin bir oyunu olduğunu ve 1 Kasım 2015'te olacak olan seçimlerde kendisine oy toplamak amacıyla yaptırdığı belirtilmiştir. Haberde, Aydınlık Gazetesi'nde bu saldırıdan, Türkiye'nin PKK'ya karşı savaşını ve Ankara-Moskova yakınlaşmasını istemeyen Amerika'nın sorumlu tutulduğu ifade edilmiştir. Sol ve aşırı sol partiler için de bu korkunç olayın başta olanlara yaradığı ifade edilmiştir.

"*Recep Tayyip Erdoğan, kundakçı*" başlığıyla verilen bir başka haberde; Türk Cumhurbaşkanı'nın, Kürt gerilla ile siyasi reform başlattığı ve barış sürecinin açıldığı ancak, ülkeyi yeni bir şiddet döngüsüne ittiği vurgulanmıştır. Gazetenin böylece direkt olarak Erdoğan'ı hedef aldığı hatta ithamlarda bulunduğu dikkat çekmektedir. Haberde HDP'nin seçimlerde %10'u geçtiği ve AKP'nin oylarını düşürdüğü için, PKK'ya karşı yeniden bir savaş açıldığı belirtilmiştir. Kürt gerillaların ateşkes ilan etmesine rağmen, Türk ordusunun vurmaya devam ettiği ifade edilmiştir. Böylece gazetede, terör örgütü PKK "*Kürt gerillalar*" olarak ifade edilmiş, terör örgütünün ateşkes ilan ettiği olumlandırılarak sunulurken, Türk ordusu suçlu gösterilmeye çalışılmıştır. Saldırıdan sonra PKK'nın, 1 Kasım 2015 seçimine kadar ateşkes ilan ettiği, Kürt protestocuların Avrupa'da Paris, Geneve ve Berlin'de "*Savaşa ve Türk Devleti'nin terörüne hayır*" sloganlarıyla yürüyüş yaptığı vurgulanmış, Türkiye'ye yönelik suçlayıcı tavra devam edilmiş, terörü devletin yaptığı iddia edilmiştir.

Libération Gazetesi'nin 13 Ekim 2015 tarihli sayısında, "*Adıyaman, Cihadın Türk kalesi*" başlıklı haber yer almaktadır. Suriye sınırlarına 150 km uzaklıkta bulunan bu şehirde 200 gencin İslam Devleti'ne katıldığına görüldüğü belirtilmiş, haberde Adıyaman için gençlerinin DAES'e katılma nedenleri öne sürülerek, "*Sefaletin sermayesi*" nitelendirmesi yapılmıştır. "*Ankara katliamının, iddia edilen düzenleyicilerden birinin bu şehrin yerlisi olduğu söyleniyor*" ifadesine yer verilen haberin devamında; Adıyaman'da yaşayanların korku içinde olduğu, gençlerin cihada katılmaya istekli oldukları belirtilmiş, bir cihatçının dedesinin; "*Allah yolunda ve inançsızlara karşı savaş*" sözlerinin onları çektiğini belirten ifadelerine yer verilmiştir. Haberde ayrıca, örgüte katıldıklarında 6.000 Dolar aldıkları, daha sonra da her ay 1.200 dolar kazandıklarına dikkat çekilmiştir. Bu haberde kullanılan ifadelerle, Adıyaman'da cihat adı altında ve büyük oranda ekonomik yetersizlikler sebebiyle insanların örgüte katıldıkları öne çıkarılmıştır. "*İnançsız*" olarak nitelendirdikleri kitleye karşı "*Allah yolunda*" savaştıkları düşüncesiyle kandırıldıklarına dikkat çekilmiştir. Ayrıca, bu durumun Adıyaman'da yaşayanlara yansıdığı korkunun da vurgulandığı görülmektedir.

2.6.1.4. Ankara Saldırısının Le Figaro Gazetesi'ndeki Söylemi

Ankara saldırısı haberlerine Le Figaro Gazetesi'nde ilk olarak 12 Ekim 2015 tarihinde yer verildiği görülmektedir. "*Ankara saldırısının ardından, Türklerin iktidara karşı öfkesi*" başlığının kullanıldığı haberde; binlerce Türk'ün saldırıdan bir gün sonra öfkelerini gösterdikleri, hükümetin İslam Devleti'ni suçladığı, muhalefetin ise yönetimin tutumunu sorguladığı belirtilmiştir. Devamında; DAES'in ilk şüpheli olarak görüldüğü, Türk topraklarındaki en ölümcül saldırı olan Ankara saldırısını, yetkililere göre DAES'in düzenlediği ifade edilmiştir. 2 canlı bombanın 97 kişinin ölümüne neden olduğunun belirtildiği haberde, 10 Ekim günü Ankara Garı önünde "*Emek, Barış ve Demokrasi*" için toplanan, Kürt Partisi sendika üyeleri, sol parti ve aynı zamanda ailelerinin de yürüdüğü ve 2 canlı bombanın art arda kendini patlattığı açıklanmıştır. Önceki günler gelen ihbarların, prosedür ve uyarıların yanı sıra araştırmacılara göre cihatçıların yaptığının doğrulandığı ifade edilmiştir. Haberde ayrıca, Ankara saldırısının aynen, 32 militanın hayatını kaybettiği Suruç saldırısına benzediği belirtilmiştir. Suruç katliamını araştıranların Ankara'ya da gelerek, 20 şüpheli kişiyi bildirdiklerine dikkat çekilmiştir. Ayrıca, şüphelilerin ailelerinden canlı bombalarla karşılaştırmak için, DNA örneklerinin alındığı vurgulanmıştır. En güçlü şüphelinin ise Suruç katliamını planlayanın kardeşi olduğu, Türk polisinin tüm illerde anti-DAES operasyonları düzenlediği ve 50 kişinin gözaltına alındığı bildirilmiştir.

Bir başka haberde; HDP'lilerin bu olayda hükümeti suçlu gösterdiği, yeterince önlem alınmadığı ve korunmadıklarını ifade ettiklerine dikkat çekilmiş, hatta hükümeti "*teröristler*"le suç ortağı olmakla suçladıkları belirtilmiştir. Ahmet Davutoğlu'na göre ise Türkiye'de bir kaos

oluşturmak için DAESH'in ve PKK'nın, canlı bombalar göndereceklerine dair bilgiler alındığı ve bu nedenle de güvenlik önlemlerinin alındığı ifade edilmiştir. Devamında ise bunun yetmediği, acımasızca bir gücün Kürt Partisi'ni ve onları destekleyen halkı hedef aldığı, bunun amacının, Türkiye'yi bir iç savaşa sürüklemek olduğunu ifade ettiği belirtilmiştir.

13 Ekim tarihinde saldırıya ilişkin haberde ise; Ankara saldırısının bir numaralı sanığının İslam Devleti olduğu belirtilmiştir. Böylece Fransız gazetelerinde genel olarak DAESH için İslam Devleti ifadesinin kullanıldığı görülmektedir. Haberin içeriğinde; Türkiye'deki en ölümcül saldırı için yetkililerin İslam Devleti'ni suçladığı ifade edilmiştir. Kesin bilgilere göre iki erkek intihar bombacısının, Ankara Garı önünde 97 kişiyi öldürdüğü vurgulanmıştır. Yürüyüşe gelenlerin sendika üyeleri, Kürt yanlısı ve solcu partilerden olduğu ancak aynı zamanda yürüyüşte ailelerin ve 9 yaşındaki bir çocuğun da olduğu belirtilmiştir. Araştırmacılara göre; cihad için bir canlı bomba eylemi olduğu, patlayıcılara parça tesirli çelik bilyeler eklendiği ve bir grup insanın içinde patladığı belirtilmiş, saldırının Suruç saldırısına çok benzediğine dikkat çekilmiştir. Haberde Suruç saldırısına ilişkin, Suruç'un Suriye sınırında olduğu, 20 Temmuz'da 32 Kürt yanlısının öldürüldüğü yönünde ifadeler yer verilerek saldırı hatırlatılmıştır. Haberin ayrıntılarında; polislin 20 kişilik bir şüpheli listesi oluşturduğu, bunların hepsinin intihar saldırısı adayları olduğu, ailelerinden DNA örneklerinin alındığı ve saldırganların organları ile karşılaştırıldığı bilgilerine yer verilmiştir. Şüpheliler arasında Suruç intihar bombacısının kardeşinin de bulunduğu belirtilmiş, polislin Pazar ve Pazartesi günleri bütün illerde İslam Devleti'ne karşı operasyonlar düzenlediği ve elli kişiyi tutukladığı yönündeki bilgiler öne çıkarılmıştır. *"Birçok gri alan"* başlığıyla verilen bir diğer haberde, Başbakan Davutoğlu'nun; *"bir örgütten olan şüphelilerden birinin adı netleşti"* şeklindeki ifadesine dikkat çekilmiş, hangisi olduğu sorulduğunda ise, yanıt vermek istemediği ve PKK ihtimalinin yüksek olduğunu belirttiği ifadesine yer verilmiştir. Gazete bu ifadenin ardından kendi yorumunu öne çıkartarak, Kürtlerin mantıklı olmadığı çünkü PKK'nın şiddetle Ankara saldırısını kınadığı, iktidarın İslam Devleti'nin yaptığını kabul etmediği, IŞİD'in de saldırıyı üstlenmediği ve Suruç saldırısında da aynı şeyin olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla gazete saldırıyı kimlerin gerçekleştirdiğine dair bilgilerin netleşmediğine ve çelişkili durumlar olduğuna dikkat çekmiştir. Haberin devamında; Pazartesi günü birkaç kurbanın cenaze töreni sırasında ölenlerin ailelerinin ve Kürt yanlılarının hükümeti itham etmeye devam ettiği, devletin saldırıyı engellemesi gerektiğini vurguladıkları, hükümetin de HDP'nin PKK ile suç ortaklığı olduğunu söyleyerek HDP'yi itham ettiğine dikkat çekilmiştir. Başbakan Yardımcısı Tuğrul Türkeş'in aynı ifadeyi tekrar ederek; *"HDP, PKK'nın bir siyasi partisidir"* ifadesi öne çıkarılarak söylem güçlendirilmiştir. Haberde ayrıca, HDP'nin seçimler sırasında oyların %13'ünü kazandığı ve bu nedenle Başbakan Erdoğan'ın partisi AKP'nin mecliste mutlak çoğunluğu kaybettiği, AKP'nin bu yaklaşan seçimde de HDP'nin skoru yeniler korkusu duyduğu, koalisyon olmayacağı ve Türkiye'nin 1 Kasım'da tekrar oy kullanacağı, her durumda hükümetin planladığı gibi bir seçim yapılmasını sağlayacağına dikkat çekilmiş böylece, haberde AKP'nin HDP ile rekabet ettiği algısı yaratılmıştır. Ayrıca, İçişleri Bakanı Altınok'un saldırıya ilişkin güvenlik zafiyeti olmadığını belirttiği ancak, HDP'nin buna güvenmediği çünkü HDP'nin ofislerinin ve mitinglerinin daima saldırıya uğradığı belirtilmiş, HDP'nin devletin kendilerinin güvenliğini sağlamadığını ve seçim mitinglerinin hepsini iptal etmeyi düşündükleri ifadelerine yer verilmiştir. Dolayısıyla Le Figaro'da HDP öne çıkarılmış ve iktidara yönelik olumsuz söylemlere dikkat çekilmiştir.

2.6.2. Paris Saldırısı Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi

2.6.2.1. Paris Saldırısının Cumhuriyet Gazetesi'ndeki Söylemi

14 Kasım 2015 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde, saldırı haberlerinin gazetelerde yer almaya başladığı ertesi gün, Paris saldırısı ilk sayfada manşetten verilmiştir. *"Paris'te terör"* manşetiyle duyurulan haberde; Fransa'nın başkentinin, dün eşzamanlı saldırılarla kana bulandığı, Cumhurbaşkanı Hollande'ın stattan özel ekiplerce çıkarıldığı belirtilmiştir. *"Allahın Ekber' sesleri"* alt başlığıyla devam eden haberde; Paris'in merkezinde dün gece bir restoran ve bir konser salonuna giren saldırganların otomatik silahlarla etrafa rastgele ateş açtığı, olay yerine güvenlik güçlerinin gelmesiyle saldırganların konser salonundaki yaklaşık 100 kişiyi rehin aldığı, görgü

tanıklarının saldırganların “*Allahu ekber*” diye bağırıldığını söylediği ifade edilmiştir. İlk etapta bilgi aktarmaya dönük olan haberde verilen görgü tanıklarının, saldırganların “*Allahu ekber*” diye bağırıldığına dikkat çekilmesiyle, saldırının Müslüman bir terör örgütü tarafından yapıldığı algısı yaratılmıştır. “*Art arda patlatıldı*” alt başlıklı haberde ise; Fransa-Almanya dostluk maçının yapıldığı Stade de France’ın civarında da üç noktada bomba patladığı, statta seyircilerin yeni saldırı korkusuyla uzun süre dışarı çıkamadığı, olaylarda en az 60 kişinin yaşamını yitirdiği ve çok sayıda yaralı olduğu yönünde bilgiler aktarılmıştır. İlk sayfada sadece bu kadar bilgiye yer verilen haberde, olayın dün gece yaşanmış olmasından dolayı henüz çok bilgi sahibi olunmadığı anlaşılmakta, haberde kullanılan ifadelerde saldırıların sonuçlarının büyüklüğüne dikkat çekilmekte, kimin yaptığına yönelik yalnızca bir alt mesaja yer verildiği görülmektedir.

15 Kasım 2015 tarihli Cumhuriyet Gazetesi ise Fransa saldırısı haberini bu kez sürmanşete taşıyarak; “*Fransa çocuklarına ağlıyor*” başlığına yer vermiştir. İlk sayfanın neredeyse tamamının Paris saldırısı haberlerine ayrıldığı gazetede, sürmanşetin üzerinde 14 kişinin fotoğrafına yer verilerek, katliam sonrası ailelerin, resimlerini paylaşarak kayıp yakınlarını aradığı belirtilmiştir. Haberin içeriğinde; çoğunun, 89 kişinin hayatını kaybettiği Bataclan konser salonunda bulunan gençlerden hangilerinin yaşamını yitirdiğinin henüz açıklanmadığına dikkat çekilmiş, polislerin konser alanını dün sabah boşaltmaya başladığı ve kimlik tespiti işlerinin uzun sürdüğü belirtilmiş, Başsavcı François Molins’in; 3 koordineli ekip halinde saldıran teröristlerin 129 kişiyi öldürdüğü, 99’u ağır, 352 kişiyi de yaralandığını açıkladığı ifade edilmiştir. Haberde genel olarak saldırıların boyutuna ve sonuçlarının büyüklüğüne dikkat çekildiği görülmektedir. “*Tanıklar anlatıyor*” başlıklı haberde ise dört görgü tanığının ifadelerine yer verilmiştir. Paris’te en büyük katliamın yaşandığı konser salonundan kaçan bir kadının; “*Bayım, hamileyim yalvayorum beni vurmayın*” dediği, stat yakınlarındaki genç Sylvestre’nin; “*İki büyük patlama ve ardından bir büyük patlama duyduk*” dediği ve Ben Grant adlı birinin; “*Bir masayı kendimize sipariş ederek korunmaya çalıştık. Önümüzde bir çok beden yığılı olduğundan dolayı barda mahsur kaldık*” yönündeki ifadelerine yer verildiği ve katliamda insanların yaşadığı endişe ve korkunun öne çıkarıldığı görülmektedir. “*Liderler ne dedi?*” başlıklı haberde ise, Obama’nın; tüm insanlığa ve evrensel değerlere yapılmış bir saldırı olduğu, Putin’in; örgütlü kötülüğe karşı savaşta, uluslararası kamuoyunun birleşmesi gerektiği, Cameron’un; bu zehirli ideolojiyi silmek için ne mümkünse yapacakları ve Papa Francis’in; saldırının 3. Dünya Savaşı’nın bir parçası olduğu yönündeki açıklamaları öne çıkarılmıştır. “*Savaş ilanı*” ana başlıklı haberin spotunda ise; Fransa Cumhurbaşkanı Hollande’in, Paris’teki IŞİD katliamını “*savaş sebebi*” ilan ettiği, dünya liderlerinden “*ortak mücadele*” mesajı geldiği ifade edilmiştir. Bu haberde ilk defa terör saldırılarını gerçekleştirenlerin IŞİD olduğu ifade edilmekte, IŞİD’in saldırıyı üstlendiği ve Fransa’ya yeni tehditler savurduğu ifade edilmektedir. Haberin içeriğinde; Hollande’in acımasız olacağını söylediği ve “*müttefiklerimizle birlikte buradaki ve yurt dışındaki tüm savaş alanlarında yasalar dâhilindeki tüm araçları kullanacağız*” şeklindeki ifadeleri öne çıkarılarak bir anlamda Fransa’nın teröre karşı cesur ve meydan okuyan tavrı öne çıkarılmıştır. İlk sayfadaki başka bir haberde; kurbanlardan birinin Türk asıllı Elif olduğu bilgisi aktarılmış, bir başka haberde ise; canlı bombalardan birinden Suriye, diğerinden ise Mısır pasaportu çıktığı, Yunanistan’ın, Suriye pasaportlu canlı bombanın 3 Ekim’de AB’ye sığınmacı olarak girdiğini açıkladığı belirtilmiştir. Bu haberle doğrudan olmasa da teröristlerin Avrupa’da serbest dolaşımına dikkat çekilmiş, bir anlamda güvenlik önlemlerinin yetersizliği alt mesajı verilmiştir. “*Ankara sakladı Paris şeffaf*” başlıklı son haberde ise; “*Paris katliamının ardından hükümet failin IŞİD olduğunu bemen açıkladı. Cumhurbaşkanı bilgileri halkla paylaştı. Ankara katliamında ise hemen yayın yasağı getirilmiş, ısrarla IŞİD ismi anılmamıştı*” ifadeleri kullanılarak, hem Ankara saldırısıyla Paris saldırısı karşılaştırılmış hem de Fransız hükümeti karşısında Türk hükümeti eleştirilerek ideolojik üretim yapılmıştır.

16 Kasım 2015 tarihli Cumhuriyet Gazetesi ilk sayfada; “*Katliamın yolu Ege’den geçti*” başlığını kullanarak, gözleri yine Türk iktidarına çevirmiştir. Başlığın üzerinde kullandığı; “*Paris Barbarlığında Türkiye-Suriye bağlantısı büyüyor*” ifadesi ve spotta verilen “*Bir süre önce Suriye’den dönen ve Türkiye’den geçen hücrenin üzerinde duruluyor*” ifadesiyle söylemin güçlendirildiği, neredeyse Paris saldırısında bile Türk hükümetinin payı olduğu mesajının verildiği görülmektedir. Haberin

devamında; Middle East Eye sitesi ve Sırp basını kaynak olarak gösterilerek; saldırganların Türkiye üzerinden Yunanistan'a geçtiği, Bataclan'daki teröristlerden birinin Fransız vatandaşı Ömer Mostefai olduğu, ikincisinin Suriye pasaportlu Almuhamed'in de Türkiye üzerinden Yunanistan'a geçtiği ve saldırıların Belçika'da planlandığı bilgileri aktarılmıştır. Bir başka haberde CNN'den Amanpour'un Stade de France'a girmeye çalışıp kendilerini havaya uçuran üç canlı bombadan ikisinin sahte Türk pasaportları taşıdıklarını iddia ettiği belirtilmiştir. Bu haberdeki "iddia etti" ifadesini kullanarak gazetenin, haberin kesin olmadığını ve doğruluğuyla ilgili sorumluluğu üzerinden attığı ifade etmeye çalıştığı görülmektedir. "İŞİD neden Fransa'yı seçti" başlıklı haberde, New York Times kaynak gösterilerek, gazetede; "Fransa dünyada radikal dindarların nefret ettiği her şeyi temsil ediyor... Çünkü onlar bu dünyanın tadını çıkarır" ifadeleri doğrudan aktarılmıştır. Bu habere göre İŞİD'in Fransa'nın yaşam şeklini hedef aldığı anlamı çıkmaktadır. "Fransa Rakka'yı vurdu" başlığıyla, Fransa Savunma Bakanlığı'nun, Paris saldırısından sonra İŞİD'in Suriye'deki kalesine gönderilen 10 uçakla 20 bomba attığını açıkladığı belirtilmiştir. "İstanbul da hedefti" başlıklı bir başka haberde ise; "Cihatçı John" lakabını kullanan Muhammed Emvazi'nin yakını ve ayrıca, İstanbul'da tutuklanan A. Lesley Davis adlı militanın, İstanbul'da Paris'le eşzamanlı büyük bir saldırıya hazırlanırken yakalandığının iddia edildiği ifade edilmiştir.

2.6.2.2. Paris Saldırısının Yeni Akit Gazetesi'ndeki Söylemi

14 Kasım 2015 tarihli Yeni Akit Gazetesi'nde Paris saldırısına ilişkin bir habere yer verilmediği dikkat çekmektedir. Paris saldırısı haberlerine ilk olarak 15 Kasım 2015 tarihinde yer veren Yeni Akit Gazetesi'nin ilk sayfasında haberi manşete taşımadığı, büyük harf ve iri puntolarla; "Yaktular Yandı" başlığını kullanarak kısaca yer verildiği görülmektedir. Bu başlıkla Yeni Akit Gazetesi tarafından terör örgütü İŞİD'in saldırısı, Fransa'nın daha önceki eylemlerinin bir karşılığı olarak gösterildiği dikkat çekmektedir. Haberin içeriği; tarihsel bağlamda ele alınarak, Birleşmiş Milletlerin ve NATO'nun bilgisi olmadan Libya'ya askeri saldırı düzenleyen Fransa'nın tepki çektiği hatırlanmış, Libya'da saldırılarda öldürülen çocukların fotoğraflarıyla, Paris'teki saldırıda yaralanan birinin sedyeye taşındığı fotoğrafa yan yana yer verilerek, bunun bedeli olduğu yönünde bir mesaj verilmiş ve Fransa'yı kana bulayanların, eylemi; "Libya'nın karşılığı olarak" yaptıklarını ifade ettikleri belirtilmiştir.

16 Kasım 2015 tarihli Yeni Akit Gazetesi'nin ilk sayfasında; direkt olarak Paris saldırısıyla ilgili olmayan ancak, Fransa'nın politikalarına olumsuzlandırıcı bir tavırla dikkat çekilmeye devam edilen haberde; insan hak ve özgürlüklerinden bahseden Fransa'nın bugün birçoğunda açıklıkla mücadele veren 14 Afrika ülkesini hala sömürmeye devam ettiği ve sömürge ülkelerin yıllık 500 milyar dolardan fazla geliri Fransız Merkez Bankası'na gönderdiği yönünde bilgiler öne çıkarılmıştır. Haberin devamında ise; Fransa'ya karşı çıkan liderlerin ya bir darbeye ya da suikasta kurban gittiği belirtilmiş, son 50 yıl içinde 26 Afrika ülkesinde 67 kez askeri darbe meydana gelirken bunların 16'sının eski Fransız sömürgesi ülkeler olduğuna dikkat çekilerek, Fransa'nın yaşadığı saldırıyı haklı çıkarmaya devam eden açıklamalara ve söylemlere yer verildiği görülmektedir.

2.6.2.3. Paris Saldırısının Libération Gazetesi'ndeki Söylemi

Libération Gazetesi'nin 14 ve 15 Kasım 2015 tarihli olmak üzere 2 günlük yayınlanan sayısında Paris saldırısı haberi; "Korku" başlığıyla verilmiştir. Bu başlıkla ilk olarak yaşanan duyguyu öne çıkarmayı hedeflediği görülmektedir. Haberin içeriğinde; Paris ve banliyölerinde koordineli şekilde gerçekleşen saldırılarda en az 42 ölü olduğu bilgisi verilmiştir. Ayrıca, stadyum yakınında birkaç patlama gerçekleştiği, Paris'in 10. Bölgesinde bir bar ve bir restoranda silahlı çatışma yaşandığı, gece yarısı Bataclan'da konsere gelenlerin rehin alınmasının ise hala devam etmekte olduğu belirtilerek, saldırının kapsamına dikkat çekilmiştir. "Bichat Sokağı" başlığıyla devam edilen haberde; saldırı sırasında yaşananlar öne çıkarılmış, barlar ve restoranların teraslarının insan dolu olduğu, 21.20'de silahlı saldırıların gerçekleştiği, "Carillon" adlı barda, aniden bir adamın müşterilere bir silahı işaret ettiği ve ardından birkaç kez ateş edildiği, bir müşterinin Carillon'da silahla defalarca ateş edildiğini ve çok insanın öldüğünü belirttiği yönde ilk bilgiler paylaşılmıştır. Kısa bir aradan sonra saldırganların "Küçük Kamboçya" restoranı yönünde

devam ettiği ve insanların şok içinde bağırarak kaçtığı ifade edilmiştir. Gazetecilerin ise tankların çok farklı bilgiler verdiği belirtilen ifadelerine yer verilmiş, bazılarının olay yerinde 2 otomobil gördüğünü söylediği, polisin görgü tanıklarından bilgi almaya ve aynı zamanda güvenliği sağlamaya çalıştığı öne çıkarılmıştır. “*Stade De France*” başlığıyla devam edilen haberde, birkaç tanığın maçtan 20 dakika sonra patlamalar duyduğu, François Hollande’ın da stadyumda olduğu, çok hızlı bir şekilde emniyet önlemleri aldığını, stadyumu kapattırıp maça devam edildiği ve hiç kimsenin giriş çıkışı yapamadığı belirtilmiştir. “*Charonne Sokağı*” başlıklı haberde, aynı anda birkaç erkeğin barlara “*büyük takım ateşi*” açtığı, bir görgü tanığının; “*Biz 100’den fazla silah sesi duyduk*” dediği belirtilmiştir. Böylece haberde, silahlı saldırının boyutuna dikkat çekilmiştir. “*Bataclan*” başlıklı haberde ise; yine bir tanığın ifadesine yer verilmiş, 3 ila 6 saldırgan olduğu belirtilmiştir. Bir rehinenin verdiği bilgilere göre, özel tugayların 22.35’te rehinelere kurtarmak için sahneye doğrudan girdiği ifade edilmiştir. 22.39’da 18 ölü olduğunun duyurulduğu, başka bir tanığın, teröristlerin geldiğini ve “*Allahü Ekber*” diye bağırduğunu söylediğine dikkat çekilmiştir. Bu bilginin öne çıkarılmasıyla, teröristlerin dini bir örgüte bağlı olduğu mesajının verildiği görülmektedir. 23.30’da verilen bilgiye göre ise 60’ın üzerinde ölü olduğunun konuşulduğu, 23.50’de Cumhuriyet Meydanı’nın neredeyse tamamen sessizlik içine gömüldüğü, sadece polisin; “*Polis! Geri çekilin!*” şeklindeki bağırma seslerinin duyulduğu ifade edilerek, saldırının büyüklüğüne dikkat çekilmiştir.

Libération Gazetesi’nin 16 Kasım 2015 tarihli sayısında ise; “*Onlar kazanmış olmadı*” başlığına yer verilmiştir. Haberin içeriğinde; toplumun saldırılara yönelik tepkisine dikkat çekildiği görülmektedir. Bu doğrultuda, Paris’te ve Bataclan’daki kurbanları onurlandırmak için Cumhuriyet Meydanı’nda büyük bir kalabalığın toplandığı, Pazar öğleden sonra toplanan sessiz kalabalığın beyaz çiçekler, mumlar eşliğinde; “*Ben Bataclan’ı duyuyorum, canlı müzik, özgürlük, Bugün 128 kardeşimizi kaybettik*” şeklindeki mesajlar verdikleri belirtilmiştir. Bir tanığın; “*biz yine kafelere gideceğiz, bizi korkutamayacaklar ve onlar asla kazanamayacak*” şeklindeki ifadeleri öne çıkarılmıştır. Siyahlar, beyazlar ve Araplar’dan oluşan gençlerin; “*savaşa hayır, yaşasın özgürlük, yaşasın Cumhuriyet*” şeklinde sloganlar attığına dikkat çekilmiştir. Böylece Fransızların kozmopolit yapısı öne çıkarılmış ve birlikteliğe vurgu yapılmıştır. 16.15’te toplanan herkesin sessizce bir dakika saygı duruşunda bulunduğu ifade edilmiştir. Saldırıdan sonraki gün, bir yanlış alarm nedeniyle, Rue Croix de la Bretonnerie sokağındaki kalabalığın panik yaşadığı da belirtilerek, halkın yaşadıkları korkuyu hala üzerlerinden atamadıkları öne çıkarılmıştır. “*Fransa ve Belçika arasında onbeş tutuklama*” başlıklı bir başka haberde; birkaç şüphelinin tanımlandığı, Fransız üç kardeş dâhil olmak üzere, Voltaire Caddesi ve Bataclan intihar bombacısıyla, 8 teröristin “*POLO*” marka araçla gittiği ve 3’ünün gözaltına alındığı belirtilmiştir. Tahkikatın Fransa ve Belçika arasında birçok şüphelinin yakalanması ile hızlandığına dikkat çekilmiştir. Tutuklananların 30 Temmuz 1984 doğumlu İbrahim Abdesalam olduğu, kardeşi Salah Abdesalam’ın Belçika’da şu anda kaçak olduğu belirtilmiş, 1995 doğumlu intihar bombacısı Bilal Hadfi’nin eski bir terörist olduğu ve Belçika Molenbeg’de yaşadığının öğrenildiği bilgileri öne çıkarılmıştır. “*Omar İsmail Mostefai: küçük suçlarla radikalleşti*” başlıklı diğer haberde benzer yönde bilgiler verilmeye devam edilmiş, Bataclan’da bulunan bir parmak tespiti sayesinde, 29 yaşında, Fransız ve bilinen bir suçlu olduğu, polis tarafından 2004 ve 2010 yılları arasında 8 kez gözaltına alındığı belirtilmiştir. Bu yönüyle haberde, teröristin bilinmesine rağmen tutuklanmamış olmasının öne çıkarıldığı görülmektedir. Adından 2010 yılında radikalleştiği için polis tarafından “*S fışısı*” dosyasına alındığı, polisin onun kimliğini biliyor olduğu ve doğrudan ailesini ele geçirdiği belirtilmiştir. 7 aile üyesinden 5’inin gözaltına alındığı vurgulanmıştır. Ayrıca, teröristlerden çıkan pasaportların sahte olup olmadığını belirlemek için müfettişlerin araştırmalarını sürdürdüğü, ikinci pasaportun ise Mısırlı kurbana ait olduğu bilgisine yer verilmiştir. “*Olağanüstü hal, bir istisna olarak uzatılacak*” başlıklı diğer haberde; olağanüstü halin, en az 3 ay süreyle uzatılacağı bilgisi öne çıkarılmış, devamında Başbakan Manuel Valls’in; “*Soruşturmalar devam edecek, polise kaynak sağlaması için olağanüstü hal istisnai bir ölçüdür*” şeklindeki ifadesi doğrudan habere aktarılmıştır. Olağanüstü halin tüm topraklarda bildirilmiş olup, 1961 yılından bu yana ikinci kez ilan edildiği vurgulanmış, dolayısıyla yaşanan durumun ciddiyetine dikkat çekilmiştir. Şüphelilerin tutuklanmasını kolaylaştırmak için gündüz veya gece

aramalarında olağanüstü halin devam ettiği belirtilmiştir. “Müslümanlar; ‘Biz terörist olmadığımızı her zaman kanıtlamak zorundayız’” başlığıyla yapılandırılan haberde; Nouredine, Lazreg ve tüm diğer Müslümanların, Montpelier şehir merkezinde İslam’ın böyle olmadığını insanlara anlatmak ve aynı zamanda insanları etkilemek için toplanmayı planladığı ifade edilmiştir. Ancak, yaralar hala açık olduğu ve bu tür konuşmaları yapmak için uygun zaman olmadığı için iptal edildiği belirtilmiştir. Nouredine, şimdi bir Müslüman olarak, “Ben tüm yetkililer için bir tehdit olmaya devam ediyorum” şeklindeki ifadesi öne çıkarılarak, Müslümanların kendini daima kanıtlamak zorunda kaldığına dikkat çekilmiştir.

2.6.2.4. Paris Saldırısının Le Figaro Gazetesi’ndeki Söylemi

15 Kasım 2015 tarihli Le Figaro Gazetesi’nde; Paris saldırısı ile ilgili ilk haber; “*Daesh’in Fransa’ya yeni şiddet tehdidi*” başlığıyla verilmiştir. Sadece birkaç saat sonra Paris saldırılarını gerçekleştirenlerin DAESH olduğunun iddia edildiği, Fransa’nın Suriye’ye düzenlediği saldırıların sonucu, 8 kişinin patlayıcı kemerlerle ve kalaşnikof silahlarla Fransa’nın başkentinin kalbinde saldırı gerçekleştirdiği ve DAESH’in internette yayınlandığı bilgiye göre önceden özenle seçilmiş yerleri hedef aldıkları belirtilmiştir. DAESH’in medya kolu tarafından yayınlanan bir videoda DAESH’in Fransızları tehdidine devam ettiği ve Fransa’daki saldırılardan sonra Fransızlara, “*paçara gitmeye bile korkacaklar*” dediği belirtilmiştir. “*Kan vermek için acele etmeyin*” başlıklı diğer haberde; Cuma gecesi, birçok kişinin kan bağışi yapmak için sosyal ağlar üzerinden çağrıda bulunduğu, bunun oldukça duyarlı bir davranış olduğu ancak, özellikle Paris’te, Fransız Kan Kurumu’nun (EFS) yaralıları için yeterli kanın mevcut olduğunu ifade ettiğine ve hastaneleri kalabalık etmemek için harekete geçmeme çağrısında bulunduğu belirtilmiştir. Ayrıca, Dr. François Charpentier’in kan ürünlerinin çok kısa bir ömrü olduğu ve bir donörle bağış arasında minimum zaman geçmesi gerektiği yönündeki açıklamasına yer verilmiştir. “*Saldırlardan sonra aramalar yetersiz*” şeklindeki başlıkla kurgulanan haberde; Cumartesi günü geç saatlerde bile Paris’te saldırıların kurbanları belirlemek için çok az bilginin bulunabildiği, hayatını kaybedenlerin kimlik bilgilerinin yeterli oranda açıklanmadığı ifade edilerek, çalışmaların yavaşlığına dikkat çekilmiştir. Hayatını kaybeden veya yaralananların yakınları için kurulan bir telefon hattının ve internet üzerindeki platformun endişeleri yatıştırmak için yeterli olmadığı vurgulanmıştır. “*Sosyal ağların önemi*” başlığıyla devam edilen haberde; Cuma akşamından bu yana, internet kullanıcılarının sevdiklerinin resimlerini sosyal ağlar ve twitter üzerinden yayınladığı belirtilmiştir. Bu mesajların genellikle bilgilerin yayılmasına katkıda bulunmak için bir dizi anahtar kelime ile verildiği, #aramaParis, arıyorum #, # Bataclan ve Twitter hesapları gibi @ SOSParis1311, #aramakParis şeklinde 400.000 tweet olduğuna dikkat çekilmiştir. Aramaların saldırı gecesi Bataclan’da konser verecek olan rock grubu Death Metal Eagles’in Facebook sayfalarında da yer aldığı ifade edilmiştir. Haberin devamında paylaşılan mesajların içeriklerine yer verilmiş, çoğunun genç olduğu ve gülümseyen fotoğraflarının paylaşıldığı, yakınlarının, yaralı, kurtuldu veya kaybedildiği yönünde içerikler paylaştıkları belirtilmiştir. “*Mağazalar kepenk kapattı*” başlıklı bir başka haberde; Paris’teki galerilerin ve mağazaların Cumartesi günü perdelerini indirdiği, hem gerçekleşen barbarlığa tepki için hem de hala korktukları için yapmış olabilecekleri belirtilmiştir. Forum des Halles ve Karusel Louvre alışveriş merkezleri ile lüks butikler ve merkezlerin de kapalı oldukları belirtilmiştir. Aynı tarihli son haberde; “*Tren istasyonları ve havaalanlarında güçlendirilmiş Kontroller*” başlığına yer verilmiştir. Haberde Paris’te Cumartesi günü tüm istasyonların ve havaalanlarının kapatıldığı, metroda normal dolaşan çok az yolcu olduğu, çoğunun evde kalıp gelişmeleri takip ettiği ifade edilmiş, çoğu turistin de seyahatlerini iptal ettiği belirtilmiştir. SNCF’nin bir yöneticisine göre, hükümetin tüm trafiği ve istasyonları açmak için jandarma ve polis güçlerinin seferber edilmesi ve güvenliğin sağlanması gerektiği yönündeki ifadelerine yer verilerek, kurumların ve vatandaşların ulaşım ile ilgili yaşadığı sorunlara dikkat çekilmiştir. Haberde ayrıca, ilave 1500 askerin takviye edildiği, RATP ağında 300 asker ve polisin güvenlik için istasyonlarda bulunduğu bilgisine yer verilmiştir. Bu yönüyle de haberde saldırı sonrası, yaşam şartlarındaki olumsuz değişime ve alınan güvenlik önlemlerine dikkat çekildiği görülmektedir.

16 Kasım 2015 tarihli Le Figaro Gazetesi'nde ilk dikkat çeken; *'Hollande tepkili; 'bir mücadeleyle karşı karşıyayız'*" şeklindeki ifadesinin öne çıkarıldığıdır. Terörist saldırılarından üç gün sonra Cumhurbaşkanı'nın; *"Saldırıları, acımasız bir savaşa yol açacaktır, meclis İslam Devleti tehdidine karşı, iç ve dış güvenlik tasarımlarını açıklayacak"* şeklindeki ifadeleri direkt olarak habere aktarılmıştır. Nicolas Sarkozy'nin katıldığı televizyon programında, güçlü önlemler ve özellikle şüpheli kişilerin göz hapsine alınması ve bunların elektronik bileklik takmak zorunda olmalarını istediği açıklamasına da yer verilen haberde, Paris Belediye Başkanı'nın, Le Figaro gazetesine yaptığı röportajında *"Radikal İslamcı mücadelemizde ileri gitmemiz gerekir"* dediği belirtilmiştir. Haberin devamında, Fransa ve dünyayı korkutan o saldırının ardından, François Hollande ve Manuel Valls'ın; dehşete düşen Fransızları İslamcı terörizme karşı meydan okumaya davet ettikleri, *"Fransa Acımasız ve düşmanlarını yok etmek istiyor"* şeklindeki sözleri öne çıkarılmıştır. Bunun nasıl sağlanacağına dikkat çekilen haberde; iktidarda olan sol partinin, bu savaşı kazanmak niyetindeyse, kendinden vazgeçip yollar bulmak zorunda olduğu belirtilmiştir. Hollande'ın Radikal Sol Partisi'nden; Adalet Bakanı olan Christiane Taubira'ya saldırganlardan birinin Fransız olduğu ve birçok suçu olmasına rağmen hiç hapiste bulunmamış olması nedeniyle ona hukuken adli bir prosedür uygulayıp uygulamayacağını merak edildiği belirtilmiş, tüm ceza zincirinin gözden geçirilmesi ve tüm imkânların sertleştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Hollande'ın başarılı olmak istiyorsa Christiane Taubira'ya ve ayrıca Angela Merkel'e de hayır demesi gerektiği ifade edilmiştir. Böylece iktidarın karşıt partilerden aldığı tepkinin öne çıkarıldığı görülmektedir. Hristiyan Demokrat Birliği'nin (CDU), göçmenlere karşı cömert politikasının müthiş bir tarihsel hata teşkil ettiği, Akdeniz'in diğer kıyısındakilerin Büyük Halifelik adına, bu büyük göçün bir nimet olduğunu gördüğü ve Batı'da kan dökmek için hayal kurduğu ifade edilmiş, *"Sol parti bu gerçekleri itiraf edebilir mi?"* şeklinde sorgulayıcı bir tavır sergilenmiştir. Burada da Hollande'ın göçmen politikasının nelere mal olabileceği yönünde sert eleştirilerin öne çıkarıldığı görülmektedir. *"Hollande kendi kimliğini belirleyen tarzını terk edecek mi?"* şeklindeki soruyla da iktidara yönelik güvensiz tavra devam edilmiştir. Devamında, François Hollande'ın kararlılığını ispatlamak istediği ve karşılık vermek için aldığı önlemleri meclis önünde duyurmak istediği belirtilmiştir. Bu konuşmanın amacının, merhamet etmeden ve amaca yönelik hareket ettiğini göstermek olduğu ifade edilerek, Hollande'ın bu saldırıların savaş hareketi olduğunu nitelendirdiği, Fransa'nın belirlenmiş bir düşmana karşı olduğu, DAESH'in hazırlanıp, Suriye ve Irak'tan, Avrupa'ya dayanarak eylemleri koordine ettiği ifade edilmiştir. Hollande'ın, istihbarat yasasının acımasız olarak tanımlanmasını kınadığı ve eleştirileri önlemeyi umut ettiğinin de belirttiği haberde, Konut Bakanı Emmanuelle Cosse'nin herhangi bir demokraside olağanüstü hal olursa, özgürlükleri garantiye almak için bir parlamento denetimi gerektiği konusunda Devlet'i uyardığı belirtilmiştir. Önceki yasaların terörizme uygun olduğunu, muhalefetin ise daha da sıkılaştırılması çağrısında bulunduğu ve Sarkozy'nin Hollande'dan köklü değişiklikler istediği, mesajın açık olduğu, sadece bu şartla Ulus birleşimi olacağı yönündeki ifadelerine yer verilmiştir. Haberde ayrıca, bazı siyasetçilerin Suriye ve Irak'a Fransız asker gönderilmesine karşı olduğu, bazılarının da müdahale edilmesini, sessiz kalınmamasını istediği, sağ taraftaki partilerin liderlerinin böylece, milli birlikteki ilk çatlakları ifade ettiği belirtilmiştir. Başbakanın kutsal birlik çağrısı yaptığı, muhalefete el uzattığı ve önerilere çok özenli olacağına güven verdiği ifade edilmiştir. Parlamenterlerin ise müdahalesiyle, Hollande'ın toplantısından sonra bir tartışma yaşandığı ve milli birliğin daha çok çatırdadığına dikkat çekilmiştir. Millet Meclisi Başkanı Claude Bartolone'un, hükümetin herhangi bir önlem düşüncesini Meclis'in inceleyeceğini ve Devlet'in saldırılara cevabını düzeltereğini öne çıkarıldığı görülmektedir. Dolayısıyla siyasiler arasındaki tartışmalı ortam olumsuz bir tavrıyla habere sergilenmiştir.

SONUÇ

Medya bugün manipülasyon gücüyle, gerçeği yeniden inşa ederek kitleleri şekillendiren, yönlendiren, siyasal, ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda tüm yaşamı yapılandıran bir işleve sahiptir. 21. Yüzyılın özellikle küreselleşmenin etkisiyle bilgi, iletişim ve teknoloji çağı olması nedeniyle kitle iletişim araçları dünyada odak noktayı oluşturmaktadır. Ayrıca medyanın,

toplumsala etki eden siyasal ve sosyo-kültürel alanlardaki tüm oluşumları halka ileterek kitleleri manipüle etme gücünün yanında ekonomik anlamda da oldukça büyük bir endüstriyi yönetiyor olması, egemen güçler tarafından kısıtlanmasını kaçınılmaz hale getirmektedir.

Terör ise bugün değişen örgütlenme yapıları ve eylemleriyle dünyaya korku salmaya devam etmektedir ve kuşkusuz medyada en çok yer kaplayan ve temsil edilen olgu haline gelmiştir. Kuvvetler ayrılığı olan ülkelerde medyanın da dördüncü güç olduğunun kabul edildiği günümüzde, yayın organları ulusal ve uluslararası boyutlarda ülkelerinin iç ve dış politikasını da şekillendirmekte ve bu politikaları dünyaya servis etmektedir. Dolayısıyla her yeni güne dünyadan bir terör haberiyle uyanılan ve yayın organlarından en azından birkaçından uzak durulamayan içinde bulunduğumuz yüzyılda, terörün medyada nasıl temsil edildiği ve medyanın hangi ideolojilere hizmet ettiği, oldukça önem teşkil etmektedir. Bu doğrultuda terör haberleri üzerinden medyanın yaydığı ideolojik şiddeti tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada Ankara ve Paris saldırılarının Türk ve Fransız gazetelerinde nasıl haberleştirildiği analiz edilmiştir.

Çalışmanın sonucunda; belirlenen hipotezlere, yapılan eleştirel söylem analiziyle cevap bulunmuş, öne sürülen hipotezlerin büyük oranda doğrulandığı görülmüştür. Bu doğrultuda, ulusal gazetelerden Yeni Akit'in ana akım yönünde bir haber söylemi geliştirdiği, Cumhuriyet'in ise muhalif söylemlerle haberlerini yapılandırdığı tespit edilmiştir. Her iki gazetenin de karşı ideolojiye sahip olanlara açıkça suçlayıcı söylemler kullandığı, savunduğu ideolojiye sahip olanların olumlu yanlarını öne çıkartırken, karşı ideolojinin olumsuz yanlarına vurgu yaptığı tespit edilmiştir. Fransız gazetelerinden Libération sol çizgide, dolayısıyla dönemin iktidarıyla doğru orantılı hareket ederken, Le Figaro'nun bunun tersi yönünde bir ideolojiye hizmet ettiği, haberlerine yansımaktadır. İncelemeye dâhil edilen gazetelerde Türk ve Fransız basınının olayları farklı habercilik ilkelerinin ekseninde değerlendirdiği açıkça görülmüştür. Fransız basını birbirinden farklı ideolojilere hizmet etse dahi, ulusal çıkarlar ve ülkenin bütünlüğü söz konusu olduğunda, kanuni denetime gerek kalmaksızın meslek etiği ilkeleri çerçevesinde ve ulus çıkarlarını ön planda tutan yönde habercilik yaparken, Türk basınının çoğunlukla kendi ideolojisi doğrultusunda, daha bireysel yaklaşarak haberciliği propaganda aracına dönüştüğü görülmüştür.

Sonuç olarak aynı olayları, farklı gazetelerin birbirinden çok farklı söylemler geliştirerek haberleştirdiği ve dolayısıyla gerçeği yeniden ürettiği ayrıca, gazetelerin haberlerini hizmet ettikleri ideoloji çerçevesinde şekillendirdiği tespit edilmiştir. Bu farklılık Türkiye'de faaliyet gösteren gazeteler arasında daha anlamlı şekilde ortaya çıkarken, Fransa da ortak ideolojinin ülkelerinin ulusal değerleri olduğu görülmüştür. Bunun dışında Fransız basının Türkiye'de yaşanan bir terör olayına çok fazla yer vermezken, Fransa'da yaşanan terör olayının Türkiye'de gündeme yerleştiği de açıkça görülmüştür. Dolayısıyla medya 21. yüzyılda gelinen noktada, nesnellik, şeffaflık, doğru bilgiyi aktarma gibi genel prensipleri göz ardı etmekte ve haber vermenin ötesinde gerçeği yeniden inşa etmekte ve siyasal, ekonomik, sosyal olmak üzere yaşamın her alanını etkilemekte, kitleleri yönlendirerek dünyayı şekillendirmektedir.

Medyanın İdeolojik Şiddetinin Terör Haberlerine Yansımaları

ORIGINALITY REPORT

0%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

1 www.yenifikirdergisi.com
Internet

11 words — < 1%

EXCLUDE QUOTES OFF

EXCLUDE MATCHES OFF

EXCLUDE BIBLIOGRAPHY OFF